

Na osnovu člana 16. Zakona o upravi („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj 32/02 i 102/09), člana 48. alineja 4) Okvirnog zakona o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj 59/07 i 59/09), člana 6. i člana 12. Statuta Agencije za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj 86/09), direktor Agencije za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta uz saglasnost Upravnog odbora Agencije za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta, sa 15. sjednice, održane 30.01.2012. godine, donio je

PREPORUKE O KRITERIJIMA ZA LICENCIRANJE VISOKOŠKOLSKIH USTANOVA I STUDIJSKIH PROGRAMA U BOSNI I HERCEGOVINI

I

Svrha ovih preporuka je da posluže kao osnova nadležnim obrazovnim organima da svojim aktima odrede: kriterije za licenciranje visokoškolskih ustanova i studijskih programa, te postupak ocjene ispunjenosti kriterija.

II

Kriteriji za licenciranje visokoškolskih ustanova i studijskih programa predstavljaju uslove koje:

- a) visokoškolska ustanova u osnivanju treba ispuniti kako bi dobila licencu - odgovarajući akt kojim se odobrava rad visokoškolskih ustanova,
- b) postojeća visokoškolska ustanova treba ispuniti kako bi dobila licencu - odgovarajući akt kojim se odobrava izvođenje novog studijskog programa.

III

Kriteriji za licenciranje se odnose na: ljudske, prostorne i materijalno-tehničke resurse, te studijski program.

1. Ljudski resursi

Nadležni obrazovni organ bi trebao propisati minimalne kvantitativne kriterije za ljudske resurse, i to:

- a) za akademsko osoblje:
 - broj potrebnog akademskog osoblja u radnom odnosu sa punim radnim vremenom za izvođenje nastave na svim nastavnim predmetima i na svim godinama studija,
 - sedmičnu normu angažiranog akademskog osoblja,

- posebne uslove vezane za izvođenje nastave na II i III ciklusu studija, ako je visokoškolska ustanova u statusu univerziteta i
 - druge kvantitativne ili kvalitativne kriterije u cilju kvalitetnijeg izvođenja nastave.
- b) za neakademsko odnosno administrativno osoblje:
- broj administrativnog osoblja u radnom odnosu sa punim radnim vremenom prema statusu visokoškolske ustanove i
 - druge kvantitativne ili kvalitativne kriterije u cilju kvalitetnijeg rada visokoškolske ustanove (informatička pismenost, znanje jezika, poznavanje sistema visokog obrazovanja, itd).

2. Prostorni resursi

Kako bi se obezbijedilo da prostorije kapacitetom, strukturom i opremom odgovaraju specifičnostima studijskih programa koji se realiziraju na ustanovi nadležni obrazovni organ bi trebao propisati kvantitativne kriterije za prostorne kapacitete, i to:

- minimum potrebnog korisnog učioničkog prostora za jednog studenta prema naučnoj oblasti i minimum potrebnog prostora za akademsko osoblje,
- optimalne nastavne linije ili grupe u pogledu broja studenata na predavanjima i broja studenata u grupi za izvođenje vježbi i rada na seminarima na nastavnim predmetima i
- druge kvalitativne ili kvantitativne kriterije u cilju kvalitetnijeg rada visokoškolske ustanove (prostori osvijetljeni, suhi, po potrebi klimatizirani, izolirani od buke, nesmetan pristup i kretanje invalidnim licima kroz objekat visokoškolske ustanove i sl.).

3. Materijalno-tehnički resursi

Nadležni obrazovni organ bi trebao propisati kvantitativne kriterije za materijalno-tehničke resurse, i to za:

- a) bibliotečke resurse:
- minimalan broj bibliotečkih jedinica iz oblasti iz kojih se izvode studijski programi ovisno o statusu visokoškolske ustanove,
 - minimalan broj naučnih, odnosno stručnih časopisa iz oblasti iz kojih se izvode studijski programi ovisno o statusu visokoškolske ustanove, na koji je visokoškolska ustanova pretplaćena,
 - i druge kvantitativne ili kvalitativne kriterije u cilju kvalitetnijeg rada visokoškolske ustanove (pristup naučnim bazama podataka, e-biblioteku, savremenost literature, registar bibliotečke građe, referentnost pretplaćenih časopisa, itd);
- b) informatičke resurse:
- minimalan broj računarskih učionica,
 - minimalan broj studenata po jednom računaru u skladu sa specifičnostima studijskih programa,

- minimalan broj potrebnih specifičnih jedinki IT opreme neophodnih za izvođenje studijskih programa na daljinu,
 - i druge kvantitativne ili kvalitativne kriterije u cilju kvalitetnijeg rada visokoškolske ustanove (informatičke laboratorije, bežični pristup internetu, broj pristupnih tačaka za bežičnu konekciju, softver i sl);
- c) laboratorijske resurse:
- potrebnu laboratorijsku opremu prema specifičnostima studijskih programa.

4. Studijski program

Prijedlog studijskog programa treba biti u saglasnosti sa strategijom, misijom i vizijom visokoškolske ustanove, a struktura studijskog programa na sva tri ciklusa studija u skladu sa bolonjskim principima. U tom pravcu nadležni obrazovni organ treba da propiše:

- a) da studijski program koji se licencira u strukturi sadrži minimalno: naziv i ciljeve studijskog programa, vrstu studija i ishod procesa učenja, stručni, akademski, odnosno, naučni naziv koji se stiče, uslove za upis na studijski program, listu obaveznih i izbornih studijskih područja, odnosno predmeta sa okvirnim sadržajem i listu obavezne literature, listu dopunske literature za svaki pojedini predmet, način izvođenja studija i potrebno vrijeme za izvođenje pojedinih oblika studija, bodovnu vrijednost svakog predmeta iskazanu u skladu sa ECTS-om, kriterije i uslove prenosa ECTS bodova, način provjere znanja, kriterije i načine osiguranja kvaliteta, uslove za prelazak sa drugih studijskih programa u okviru istih ili srodnih studija, način izbora predmeta iz drugih studijskih programa, te ostala pitanja od značaja za izvođenje studijskog programa;
- b) da se uz studijski program koji se licencira prilažu: dokaz o usklađenosti ishoda učenja sa savremenim zahtjevima u naučnoj oblasti, međunarodnim iskustvima i zahtjevima tržišta i dokaz o podudarnosti u većem dijelu sa studijskim programima iz najmanje tri licencirane i akreditirane visokoškolske ustanove iz zemalja potpisnica Bolonjske deklaracije.

IV

Nadležni obrazovni organ bi trebao da propiše postupak ocjene ispunjenosti kriterija za licenciranje visokoškolskih ustanova i studijskih programa, kako bi se utvrdilo sljedeće:

- a) odgovornost i uloga svakog od učesnika postupka,
- b) način podnošenja zahtjeva,
- c) rok za podnošenje zahtjeva,
- d) potrebna dokumentacija koja se podnosi uz zahtjev, a kojom se dokazuje ispunjenost kriterija za licenciranje,
- e) sadržaj elaborata o opravdanosti izvođenja novog studijskog programa s prijedlogom studijskog programa,
- f) način imenovanja i rada komisije stručnjaka,
- g) te druga pitanja u cilju racionalnog, transparentnog i efikasnog postupka.

U postupku licenciranja posebnu pažnju treba posvetiti ekspertizi dostavljenog Elaborata o opravdanosti osnivanja visokoškolske ustanove ili Elaborata o opravdanosti izvođenja novog studijskog programa. Razlozi za osnivanje nove visokoškolske ustanove ili izvođenja novog studijskog programa trebaju biti usmjereni ka potrebama tržišta rada i utemeljeni na realnim, lako dostupnim i provjerljivim podacima iz relevantnih izvora.

Postupak ocjene ispunjenosti kriterija za licenciranje visokoškolskih ustanova i studijskih programa organizacionih jedinica van sjedišta visokoškolske ustanove, treba da se provodi na isti način kao za rad ustanove u sjedištu visokoškolske ustanove.

V

Nadležni obrazovni organ bi trebao odrediti da su učesnici postupka ocjene ispunjenosti kriterija za licenciranje visokoškolskih ustanova i studijskih programa:

- a) visokoškolska ustanova,
- b) komisija stručnjaka,
- c) nadležni obrazovni organ.

U cilju dobijanja stručnog mišljenja o opravdanosti izvođenja novog studijskog programa nadležni obrazovni organ bi trebao propisati da se mogu uključiti i druga tijela (savjeti, agencije, nadležna resorna ministarstva, predstavnici privrede i sl.).

Članovi komisije bi trebali biti stručnjaci, odnosno, istaknuti predstavnici akademske zajednice iz odgovarajuće naučno - nastavne, odnosno umjetničko-nastavne oblasti iz koje su predloženi studijski programi.

VI

U cilju profesionalnog, objektivnog i nezavisnog rada komisije stručnjaka nadležni obrazovni organ treba da donese kodeks ponašanja članova komisije stručnjaka i da propiše da članovi komisije stručnjaka dostave nadležnom obrazovnom organu potpisanu izjavu o nepostojanju bilo kojeg sukoba interesa.

Komisija stručnjaka u toku posjete visokoškolskoj ustanovi treba da utvrdi ispunjenost definiranih kriterija. Preporučuje se da komisija stručnjaka u odlučivanju uzima u obzir i dosadašnja iskustva visokoškolske ustanove u izvođenju sličnih studijskih programa.

VII

Nadležni obrazovni organ treba da propiše obrazac izvještaja koji u strukturi minimalno sadrži:

- a) podatke o visokoškolskoj ustanovi, organizacionim jedinicama i studijskim programima,
- b) analizu i ocjenu ispunjenosti kriterija koji se odnose na ljudske, prostorne i materijalno-tehničke resurse, te studijski program,
- c) konačno mišljenje komisije stručnjaka o ishodu licenciranja i
- d) podatke o članovima komisije stručnjaka.

VIII

Nadležni obrazovni organ bi trebao, na osnovu pozitivnog mišljenja komisije stručnjaka, da donose odgovarajući akt kojim se odobrava rad ustanove ili izvođenje novog studijskog programa. Akt donesen u tekućoj akademskoj godini, vrijedi za upis studenata za sljedeću akademsku godinu

IX

Nadležni obrazovni organ bi trebao da aktom definiira periodičnu provjeru ispunjenosti kriterija licenciranih visokoškolskih ustanova i studijskih programa, te na temelju toga poduzima odgovarajuće korake na unapređenju sistema licenciranja.

X

Ove Preporuke stupaju na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine".

Broj: 06-1-02-1-88/12

DIREKTOR

Datum: 03. februar 2012.godine

mr. sc. Husein Nanić, s.r.

OBRAZLOŽENJE

I PRAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE PREPORUKA O KRITERIJIMA ZA LICENCIRANJE VISOKOŠKOLSKIH USTANOVA I STUDIJSKIH PROGRAMA U BOSNI I HERCEGOVINI

Pravni osnov za donošenje Preporuka o kriterijima za licenciranje visokoškolskih ustanova i studijskih programa u Bosni i Hercegovini sadržan je u članu 48. alineja 4) Okvirnog zakona o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj 59/07 i 59/09), članu 6. i članu 12. Statuta Agencije za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj 86/09).

II RAZLOZI ZA DONOŠENJE PREPORUKA

Članom 48. alineja 4) Okvirnog zakona o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini, u okviru nadležnosti Agencije u oblasti razvoja visokog obrazovanja, između ostalog, navodi se da je Agencija nadležna za donošenje Preporuka o kriterijima za licenciranje visokoškolskih ustanova i studijskih programa u Bosni i Hercegovini, dok je članom 12. Statuta Agencije propisano da Upravni odbor Agencije daje saglasnost na provedbene propise koje donosi Agencija u skladu sa članom 6. Statuta.

III USKLAĐIVANJE PROPISA SA EVROPSKIM ZAKONODAVSTVOM

Pri izradi propisa nije bilo posebnih zahtjeva za usklađivanjem sa evropskim zakonodavstvom budući da tekst propisa prati odredbe Okvirnog zakona o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini koji inkorporira zahtjeve visokog obrazovanja u skladu sa ciljevima Bolonjskog procesa.

IV OBRAZLOŽENJE PREDLOŽENIH RJEŠENJA

Navedenim dokumentom, nadležnim organima obrazovanja u BiH, date su preporuke o kriterijima za licenciranje koje bi trebala ispuniti visokoškolska ustanova u osnivanju i kriteriji koje bi postojeće visokoškolske ustanove trebale ispuniti za licenciranje novog studijskog programa.

Data je preporuka da nadležni obrazovni organi propišu minimalne kvantitativne kriterije za ljudske, prostorne i materijalno-tehničke resurse, te studijske programe.

- Ljudski resursi se odnose na akademsko osoblje u radnom odnosu sa punim radnim vremenom za izvođenje nastave, sedmičnu normu angažiranog akademskog osoblja, administrativno osoblje u radnom odnosu sa punim radnim vremenom prema statusu visokoškolske ustanove i druge kvantitativne

ili kvalitativne kriterije u cilju kvalitetnijeg rada visokoškolske ustanove (informatička pismenost, znanje jezika, poznavanje sistema visokog obrazovanja, itd.).

- Prostorni resursi se odnose na minimum potrebnog korisnog učioničkog prostora za jednog studenta prema naučnoj oblasti, optimalne nastavne linije ili grupe u pogledu broja studenata na predavanjima i broja studenata u grupi za izvođenje vježbi i rada na seminarima na nastavnim predmetima i druge kvalitativne ili kvantitativne kriterije u cilju kvalitetnijeg rada visokoškolske ustanove (prostori osvijetljeni, suhi, po potrebi klimatizirani, izolirani od buke, nesmetan pristup i kretanje invalidnim licima kroz objekat visokoškolske ustanove i sl.).
- Materijalno-tehnički resursi se odnose na bibliotečke resurse koji podrazumijevaju minimalan broj bibliotečkih jedinica iz oblasti iz kojih se izvode studijski programi ovisno o statusu visokoškolske ustanove i minimalan broj naučnih, odnosno stručnih časopisa iz oblasti iz kojih se izvode studijski programi ovisno o statusu visokoškolske ustanove, na koji je visokoškolska ustanova pretplaćena. Informatički resursi obuhvataju minimalan broj računarskih učionica, minimalan broj studenata po jednom računaru u skladu sa specifičnostima studijskih programa, i minimalan broj potrebnih specifičnih jedinki IT opreme neophodnih za izvođenje studijskih programa na daljinu. Laboratorijski resursi se odnose na potrebnu laboratorijsku opremu prema specifičnostima studijskih programa.
- Studijski program treba biti u saglasnosti sa strategijom, misijom i vizijom visokoškolske ustanove, a struktura studijskog programa na sva tri ciklusa studija u skladu sa bolonjskim principima.

U navedenom dokumentu data je preporuka nadležnim obrazovnim organima da u cilju dobijanja stručnog mišljenja o opravdanosti izvođenja novog studijskog programa u postupak licenciranja, uključe komisiju stručnjaka koju bi činili stručnjaci, odnosno istaknuti predstavnici akademske zajednice iz odgovarajuće naučno-nastavne, odnosno umjetničko-nastavne oblasti iz koje su predloženi studijski programi.

U zavisnosti od studijskog programa, nadležni obrazovni organi bi trebali propisati da se u postupak licenciranja, mogu uključiti i druga tijela, savjeti, agencije, nadležna resorna ministarstva i predstavnici privrede i prakse.

Data je preporuka da nadležni obrazovni organi definiraju periodičnu provjeru ispunjenosti kriterija licenciranih visokoškolskih ustanova i studijskih programa, te da na temelju toga preduzimaju odgovarajuće korake na unapređenju sistema licenciranja.

U završnim odredbama propisano je da Preporuke stupaju na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“.

V KONSULTACIJE U IZRADI PROPISA

U izradi navedenog propisa korišten je jedan oblik konsultacija, i to direktno dostavljanje prednacrtu Preporuka nadležnim ministarstvima obrazovanja u Bosni i Hercegovini, Odjeljenju za obrazovanje u Brčko distriktu BiH.

VI FINANSIJSKA SREDSTVA

Za provođenje Preporuka nisu potrebna posebna finansijska sredstva.

VII PREISPITIVANJE PREPORUKA

Preispitivanju Preporuka pristupiće se u zavisnosti od njihove primjene u praksi i eventualnih inicijativa nadležnih obrazovnih organa u BiH.